

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Προτερήματα και ελαττώματα

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το βιβλίο του Γιώργου Πιντέρη «Συντροφικότητα και Αυτονομία στις Σχέσεις του Ζευγαριού» (1989, εκδ. Θυμάρι) – με ελάχιστες αλλαγές.

Σε σχέση με τις προδιαγραφές που θέτουμε για τους συντρόφους μας, ας ρίξουμε μια ματιά στο θέμα των προτερημάτων και των ελαττωμάτων ενός ανθρώπου.

Πιστεύω ότι ένας άνθρωπος έχει ορισμένα χαρακτηριστικά. Τα χαρακτηριστικά του αυτά θα μπορούσαν να θεωρηθούν και σαν προτερήματα και σαν ελαττώματα, ανάλογα με την περίπτωση και τον άνθρωπο που τα κρίνει. Φέρνω ένα παράδειγμα από τον εαυτό μου: Οι περισσότεροι φίλοι μου με θεωρούν άνθρωπο με «ζωντάνια». Πραγματικά, μερικές φορές απορώ κι εγώ ο ίδιος με την ενεργητικότητά μου. Γενικά στις συντροφικές είμαι από τους πρωταγωνιστές στην πλάκα, το γλέντι, το κέφι και έχω μία σχετική ευκολία να ξεσηκώνω και τους άλλους. Ας υποθέσουμε, λοιπόν, τώρα ότι εσύ θέλεις έναν σύντροφο που να έχει αυτό το χαρακτηριστικό. Για σένα η «ζωντάνια» αυτή θα είναι προτέρημα. Αν όμως είσαι ένας άνθρωπος που δεν του αρέσει η πολλή φασαρία, θα θεωρήσεις αυτό μου το χαρακτηριστικό σαν ελάττωμα. Στην περίπτωση αυτή δεν θα διαλέξεις τη λέξη «ζωντανός» ή «ενεργητικός» για να με περιγράψεις, αλλά θα βρεις κάποια άλλη που ν' ακούγεται σαν ελάττωμα, όπως για παράδειγμα «νευρόσπαστο», «φωνακλάς» ή κάποιο άλλο κοσμητικό επίθετο, από εκείνα που κατά καιρούς ακούω.

Ένα χαρακτηριστικό μας δεν είναι μόνο προτέρημα ή ελάττωμα ανάλογα με τον άνθρωπο που το κρίνει, αλλά και ανάλογα με τη διάθεση αυτού του ανθρώπου. Έτσι, ακόμη και όταν σου αρέσει ένας άνθρωπος ζωντανός, πάλι θα χρησιμοποιήσεις άλλη λέξη για το ίδιο χαρακτηριστικό, κάποια φορά που δεν θα έχεις πολλή διάθεση για φασαρία και θα θέλεις να ηρεμήσεις. Κάτι τέτοιες στιγμές, πίστεψέ με, δεν θα ήμουν ο άνθρωπος που θα 'θελες να έχεις κοντά σου.

Κάθε χαρακτηριστικό μας έχει δύο όψεις: η μία είναι τα προτερήματα αυτού του χαρακτηριστικού και η άλλη τα ελαττώματά του. Πρόσεξε που σκόπιμα μιλάω για προτερήματα και ελαττώματα του χαρακτηριστικού και όχι του ανθρώπου. Για μένα κάθε χαρακτηριστικό περιέχει και καλά και κακά. Άλλωστε, υπάρχει και το γνωστό ρητό: «Οὐδέν κακόν ἀμιγές καλοῦ¹». Φυσικά ισχύει και το αντίστροφο. Σκέψου και αυτό: αυτό που συνήθως σε τραβάει σ' έναν άνθρωπο δεν αποκλείεται να γίνει αργότερα και ο μεγάλος μπελάς σου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1. Πώς αντιλαμβανόμαστε τα προτερήματα και τα ελαττώματα του ανθρώπου που θέλουμε να γίνει σύντροφός μας; Να συνοψίσεις σε 50 – 60 λέξεις τι αναφέρει ο συγγραφέας για το ζήτημα αυτό.

(Μονάδες 15)

A2. Να βρεις δύο από τα τέσσερα ρηματικά πρόσωπα που χρησιμοποιούνται στην 3^η παράγραφο του κειμένου (μονάδες 4) και να εξηγήσεις τη λειτουργία τους. (μονάδες 6).

(Μονάδες 10)

A3. Σε συζήτηση που έγινε στην τάξη σου, με θέμα τη φιλία, ακούστηκαν πολλές και διαφορετικές απόψεις για τα κριτήρια επιλογής φίλων από τους νέους σήμερα. Εσύ αποφασίζεις να εκφωνήσεις μία ομιλία (200-250 λέξεις), στην οποία θα παρουσιάσεις ποια χαρακτηριστικά πρέπει να έχει κάποιος / κάποια για να γίνει φίλος / φίλη σου.

(Μονάδες 25)

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ (1890-1953)

Ταξίδι στα Κύθηρα

Το παρακάτω ποίημα ανήκει στη συλλογή «Νοσταλγίες» και παρατίθεται στον τόμο «Ποιήματα» (2009², Βιβλιοπωλείον της Εστίας).

Τ' ωραίο καράβι, έτοιμο στο χαρωπό λιμάνι,

1

1 Δεν υπάρχει κακό που να μην κρύβει κάτι καλό

γιορταστικά με γιασεμιά και ρόδα στολισμένο,
με τις παντιέρες² του αλαφριές στην ανοιξιιάτική αύρα
και τ' Όνειρό μας στο χρυσό πηδάλιο καθισμένο,
μας πήρε για τα Κύθηρα , τα θρυλικά, όπου μέσα 5
σε δέντρα και σε λούλουδα και γάργαρα νερά
υψώνεται ο μαρμάρινος ναός για τη λατρεία
της Αφροδίτης – του έρωτα θριαμβική θεά.
Μα το ταξίδι ήταν μακρύ κ' η χειμωνιά μας βρήκε ! ...
Οι φανταχτές³ κι ανάλαφρες παντιέρες μουσκευτήκαν, 10
Τα χρώματα ξεβάψανε και τ' άνθη εμαραθήκαν
και, κάτου από τους άξενους⁴ τους ουρανούς, το πλοίο
απόμεινε ακυβέρνητο στο κύμα τ' αφρισμένο
με το φτωχό μας Όνειρο στην πρύμνη πεθαμένο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

B1. Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σου, «το Όνειρό μας» (μονάδες 10) και γιατί οι ταξιδιώτες του ποιήματος επέλεξαν για προορισμό τα Κύθηρα (μονάδες 5); Να αιτιολογήσεις την απάντησή σου με στοιχεία από τους στίχους 4 και 7-8.

(Μονάδες 15)

B2. Να γράψεις τρεις φράσεις που περιγράφουν την αρχή και τρεις που περιγράφουν το τέλος του ταξιδιού (μονάδες 6). Ποια σχέση αναπτύσσεται μεταξύ τους (μονάδες 4);

(Μονάδες 10)

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

2 Σημαίες

3 Φανταχτερές, πολύχρωμες

4 Αφιλόξενους

1. Ποια είναι η ιστορία του ποιήματος; Να την αναδιηγηθείς με δικά σου λόγια εστιάζοντας στο σύμβολο του караβιού που ξεκινά για τα Κύθηρα, αλλά δεν φτάνει ποτέ.

ή

2. Γράψε ένα πεζό κείμενο, στο οποίο να αφηγείσαι την ιστορία μιας σχέσης ανάμεσα σε δύο ανθρώπους, όπως αυτή που περιγράφεται στο ποίημα.

(Μονάδες 25)